

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ГАЛУЗІ ІНТЕГРОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИБРЕЖНОЮ СМУГОЮ

О.В.Полянничко, асп.

Одеський Державний Екологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Основою глобальних екологічних проблем є процеси і явища глобального масштабу, які пов'язані з проблемою існування людської цивілізації. Саме глобальний характер сучасних екологічних проблем обумовлює необхідність спільних зусиль всіх країн для їх вирішення. Знаходячись в єдиній взаємозалежній природній системі Європи, Україна не може відсторонитися від проблем забруднення і деградації біосфери на континенті. Необхідність міжнародного природоохоронного співробітництва на сучасному етапі розвитку продуктивних сил обумовлюється такими факторами: глобальним характером багатьох екологічних проблем; транскордонним характером забруднення; міжнародними зобов'язаннями України щодо охорони довкілля; наявністю міжнародних природних ресурсів; вигодами від міжнародного обміну досвідом та технологіями, можливостями залучення міжнародних інвестицій.

Одна з найгостріших екологічних проблем сьогодення – деградація екосистеми Чорного моря та рік, що в нього впадають – стимулює об'єднання зусиль прибережних країн та світової спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями міжнародного співробітництва в галузі інтегрованого управління прибережною смугою (ІУПС) в освоєнні басейна Чорного моря в останні роки розглядалися в Інституті проблем ринку і економіко – екологічних досліджень НАН України [1-4], Інститут держави і права НАН України [5] і інші. Цілий ряд ґрунтовних узагальнень розвитку екологічної ситуації в Чорному морі були виконані в рамках програм по міжнародній співпраці.

Постановка цілі. Ціллю публікації являється аналіз тенденцій і перспектив міжнародного співробітництва в галузі ІУПС.

Викладання основного матеріалу. З проголошенням незалежності Україна неодноразово декларувала і практичними діями підтверджувала своє прагнення до співробітництва зі

світовим співтовариством з питань збереження та захисту навколишнього природного середовища.

Одним з теперішніх проєктів, ініційованих ЄС, є «Співпраця щодо довкілля Чорного моря» у чотирьох країнах: Грузія, Російська Федерація, Румунія, Україна. Цей 30-місячний проєкт з кошторисом 2,2 млн.євро було розпочато в березні 2007р., і втілюється Консорціумом у складі Євроконсалт Мотт МакДональд (Нідерланди) спільно з Мотт МакДональд (Великобританія) і Мільйо (Бельгія).

Проєкт спрямовано на покращення регіональної співпраці і вдосконалення головної з регіональних угод щодо захисту Чорного моря, а саме Конвенції про захист Чорного моря від забруднення (Бухарестської конвенції). Діяльність за Проєктом здійснюється в рамках чотирьох основних компонентів: правового, з інтегрованого управління прибережною смугою (ІУПС), з моніторингу якості води та з біологічного різноманіття. [6].

Найбільш системно і послідовно співробітництво розглянемо у сфері ІУПС здійснюється між прибережними країнами Чорного моря й координується Чорноморською комісією. В рамках цієї Комісії функціонує Консультативна група з розробки загальної методології ІУПС, яка фактично була започаткована ще при виконанні Чорноморської екологічної Програми ПРООН – ГЕФ. Стратегічна ціль в галузі ІУПС для країн регіону вперше була сформульована в Одеській міністерській декларації (1993): «Розробити та запровадити національні політики в галузі управління прибережними зонами, включаючи правові заходи та економічні інструменти, з тим, щоб забезпечити сталий розвиток в дусі Порядку денного на 21 століття».[6].

Практичних обрисів таке співробітництво набрало вже в рамках діяльності ЧЕП, яка забезпечила ресурсну підтримку. Запровадження ІУПС в регіоні розпочалося зі створення національних та регіонального (Краснодар ,РФ) координаційних центрів ІУПС. Спеціалісти країн виконали аналітичні дослідження, визначили межі та сформулювали проблеми прибережних зон, підготували національні та регіональні звіти щодо стану прибережних зон та наявної системи управління.

Протягом 2006 – 2008 р р. стратегічний план дій для Чорного моря (1996) був переглянутий, а в 2009 р. Міністри Охорони довкілля Чорноморських держав ухвалили оновлену версію Плану. Але й в переглянутому СПД інтегроване управління прибережною

смугою визначається одним з трьох ключових управлінських механізмів, а серед програмних завдань зафіксовано завдання подальшого впровадження принципів ІУПС на національному та регіональному рівнях.[6].

В рамках цього співробітництво залучалися фінансові ресурси та використовувався досвід країн партнерів з метою запровадження принципів ІУПС на місцевому рівні.

Значною перешкодою на шляху якісного виконання Україною обов'язків щодо вимог підписаних та ратифікованих конвенцій і договорів є брак коштів. Важке економічне становище держави не дає змоги повною мірою реалізувати наявні можливості і запроваджувати нові інструменти для збереження і охорони природного середовища. Тому велике значення має міжнародна технічна та фінансова допомога для виконання конкретних проектів, що надається міжнародними організаціями (Глобальний екологічний фонд, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, ЮНЕП, Рада Європи та ін.), окремими розвиненими країнами (США, Канада, Нідерланди, Німеччина, Данія, Великобританія, Швейцарія та ін.).

Саме завдяки розширенню та зміцненню механізмів економічного співробітництва всіх держав у сфері екології, поширення позитивного досвіду природокористування та охорони природи є гарантом міжнародної екологічної безпеки, орієнтації світового співтовариства на пошук ефективних шляхів розв'язання нагальних глобальних та регіональних екологічних проблем. У зв'язку з цим наша держава має забезпечувати власні екологічні інтереси у зовнішньоекономічній діяльності, створювати ефективні інструменти досягнення міждержавного паритету у вирішенні питань транскордонного перенесення шкідливих речовин, промислових викидів та скидів, стимулювати залучення іноземних інвестицій на екологічні цілі, а також ретельно виконувати свої міжнародні зобов'язання з проблем навколишнього середовища.

Висновки. 1. Україна повинна приділити особливу увагу оцінці перспектив розвитку Чорноморського регіону і підготовці науково обгрунтованих стратегічних рішень в контексті своїх національних інтересів і з врахуванням можливих варіантів трансформації глобальної інтерсистеми, таких як формованій моделі балансу сил великих держав (вельми небезпечною для України) так і можливо появи нової міжнародної моделі взаємовигідного існування держав в глобалізуючому світі.

2. Виходячи з історичної необхідності становлення України як морської держави, з цим на перший план виступає задача посилення багатоцільової міжнародної морської діяльності України, підвищення її міжнародного авторитету, зміцнення її економічних і геостратегічних позицій в Чорноморському регіоні.

3. У Чорноморському регіоні намітилися серйозні тенденції загальної політичної і стратегічної ситуації, що мають певний вплив на регіональну і європейську безпеку, у тому числі на економічну і ресурсно - екологічну безпеку України. Для нашої держави теперішня ситуація ускладнюється тією обставиною, що вона втратила імідж крупної морської держави, що обумовлена кризою, яка охопила практично всі сектори національного морегосподарського комплексу, включаючи морський науково - технічний потенціал.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

- 1.Буркинський Б.В. Проблемы формирования статуса и стратегии освоения морской береговой зоны Украины. – Одесса: ИПРЭИ НАН Украины, 1999. – 35 с.
- 2.Буркинський Б.В., Степанов В.Н. ГУУАМ: Проблемы и перспективы развития в контексте национальных интересов Украины. – Одесса: ИПРЭИ НАН Украины, 2001. – 140с.
- 3.Буркинський Б.В.Ю, Степанов В.Н. Чорноморський регіон – arena міжнародного партнерства //Вісник Національної академії наук України, 2003,№6. – 28-32с.
- 4.Спанов В.Н. Черноморский регион: экономико – экологический фактор устойчивого развития // Экономические инновации. Выпуск 1. Проблемы устойчивого социально – экономического развития Украинского Причерноморья. – Одесса: ИПРЭИ НАН Украины, 1998. – 23-30с.
- 5.Высоцкий А.Ф., Цемко В.П. Черноморско – Азовский бассейн (правовые вопросы использования пространства и ресурсов). К.: Наук. думка, 1991. – 252с.
- 6.Карамушка В.І. Просторове планування розвитку прибережної смуги моррів України. Київ – Одеса. – 46-47с.